

Finanțat de
Uniunea Europeană

CENTRUL NAȚIONAL
DE MEDIU

Ajută micii noștri prieteni

PROTECȚIA ANIMALELOR

Policy brief

Această publicație a fost elaborată în cadrul proiectului "Ajută micii noștri prieteni" implementat de către Centrul Național de Mediu cu susținerea financiară a Uniunii Europene. Conținutul aparține în exclusivitate autorilor și nu reflectă neapărat poziția Uniunii Europene.

Protecția animalelor

CUPRINS

Considerațiuni istorice privind protecția animalelor în context european	2
Legislația UE privind bunăstarea animalelor.	2
Conceptul bunăstării animalelor.....	3
Reglementări terminologice în diverse contexte internaționale.....	4
Standardele juridice și bunăstarea animalelor în țările europene	7
Convenția privind protecția animalelor	8
Protecția animalelor fără adăpost în Republica Moldova	11
Regulamente privind întreținerea animalelor domestice aprobate de APL.....	14
Concluziile consultărilor publice preliminare privind oportunitatea elaborării proiectului de lege privind protecția animalelor	15

Considerațiuni istorice privind protecția animalelor în context european

Începând cu 1974, Uniunea Europeană (UE) a stabilit o gamă largă de dispoziții legislative referitoare la bunăstarea animalelor. În conformitate cu tratatele UE, animalele sunt recunoscute ca ființe sensibile și în consecință, UE și statele membre trebuie să acorde atenția cuvenită cerințelor de bunăstare a animalelor atunci când elaborează și pun în aplicare politicile UE, de exemplu, în domeniul agriculturii sau al politicii interne pieței interne. În prezent, legislația UE privind bunăstarea animalelor de fermă acoperă, prin dispoziții specifice, următoarele aspecte: creșterea păsărilor de curte, a vițelilor și a porcilor, precum și, pentru toate speciile, operațiunile de transport și de sacrificare. Această legislație este una dintre cele mai avansate din lume. În special, UE a

interzis cuștile tradiționale pentru găinile ouătoare și impune adăpostirea în grup a scroafelor gestante. În timp ce statele membre sunt responsabile în primul rând de punerea în aplicare zilnică a acestor norme, Comisia Europeană monitorizează punerea în aplicare a legislației. Experții din cadrul Comisiei Europene efectuează audituri periodice pentru a verifica dacă autoritățile competente efectuează controale oficiale adecvate. Statele membre care nu se conformează pot fi aduse în fața Curții de Justiție a UE. De asemenea, Comisia contribuie la creșterea gradului de conștientizare a bunăstării animalelor prin intermediul promovării unor programe de formare, consultanță științifică și interpretare juridică.

Legislația UE privind bunăstarea animalelor

La sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial, multe țări din Europa se confruntau cu penurii de alimente și modernizarea agriculturii a fost considerată ca fiind una dintre prioritățile Consiliului Economic European. Politica agricolă comună a fost elaborată în anii șaizeci, având ca obiectiv principal de a furniza suficiente alimente la un preț accesibil. Odată cu intrarea în UE a Regatului Unit în Comunitatea Economică în 1973, bunăstarea animalelor a devenit o problemă abordată la nivel european.

Uniunea Europeană a adoptat primul text juridic privind protecția animalelor în 1974.

Articolul 13 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene în formularea și punerea în aplicare a politicilor Uniunii în domeniul agriculturii, pescuitului, transporturilor, pieței interne, cercetarea și dezvoltarea tehnologică și politicile spațiale, reglementa expres faptul că **Uniunea și statele membre țin seama pe deplin de cerințele de bunăstare a animalelor, întrucât acestea sunt ființe sensibile, respectând în același timp dispozițiile legislative sau administrative și obiceiurile din statele membre referitoare în special la ritualurile religioase, tradițiile culturale și patrimoniul regional.**

Conceptul bunăstării animalelor

Textele UE au definit mai întâi animalele prin categoria zoologică a vertebratelor neumane. Apoi, după ce s-a atras atenția asupra sensibilității acestora, această definiție a fost extinsă pentru a acoperi anumite stadii de dezvoltare: forme larvare de viață liberă (de exemplu, mormoloci) sau forme fetale în ultima treime a dezvoltării lor, în timp ce anumite texte includ și o clasă de nevertebrate, cefalopodele (de exemplu, caracatițele și sepiile).

Vom considera relevante următoarele tratate, regulamente și directive europene:

- Regulamentul (CE) nr. 1/2005 al Consiliului din 22 decembrie 2004 privind protecția animalelor în timpul transportului și al operațiunilor conexe (art. 2. a): ""Animale" înseamnă animale vertebrate vii"
- Regulamentul (CE) nr. 2009/1099 al Consiliului din 24 septembrie 2009 privind protecția animalelor în momentul uciderii (art. 2. c): ""Animal" înseamnă orice animal vertebrat, cu excepția reptilelor și a amfibienilor"
- Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE, 2007), versiunea consolidată care a intrat în vigoare la 1 decembrie 2009 (art. 13): "având în vedere că animalele sunt ființe sensibile, Uniunea și statele membre țin seama pe deplin de cerințele de bunăstare a animalelor".
- Directiva 2010/63/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 septembrie 2010 privind protecția animalelor utilizate în scopuri științifice (art. 1-3): "se aplică următoarelor animale: (a) animalelor vertebrate neumane vii, inclusiv: (i) formele larvare care se hrănesc independent; și (ii) formele fetale de mamifere începând cu ultima treime a dezvoltării lor normale; (b) cefalopodele vii." (art. 1-4): "se aplică animalelor utilizate în proceduri care se află într-un stadiu de dezvoltare mai devreme decât cel menționat la alineatul (3) litera (a), în cazul în care animalului urmează să i se permită să trăiască dincolo de acest stadiu de dezvoltare și, ca urmare a procedurilor efectuate, este probabil să experimenteze durere, suferință, stres sau vătămări de durată după ce a atins acest stadiu de dezvoltare."

Reglementări terminologice în diverse contexte internaționale

Norvegia

Legea privind bunăstarea animalelor din 10 iulie 2009, aplicată de la 1 ianuarie 2010 (articolul 2):

"Legea se aplică condițiilor care afectează bunăstarea sau respectul față de mamifere, păsări, reptile, amfibieni, pești, decapode, calamari, caracatițe și albine. Legea se aplică în egală măsură stadiilor de dezvoltare ale animalelor menționate în cazurile în care aparatul senzorial este echivalent cu nivelul de dezvoltare la animalele vii."¹

Germania

Legea privind protecția animalelor din 24 iulie 1972² (art. 1): "servește la protejarea vieții și bunăstării animalelor pe baza responsabilității ființelor umane față de creaturi ca ele însele."

- Codul civil (modificat prin art. 1.2 din Legea din 20 august 1990, referitoare la îmbunătățirea statutului juridical animalelor în dreptul civil) "Animalele nu sunt lucruri."
- Decretul din 1 august 2013 al Ministerului Federal al Alimentației și Agriculturii privind protecția animalelor utilizate în scopuri științifice, care transpune Directiva 2010/63/UE a Parlamentului European și a Consiliului⁴ (art. 14-1): 1) [...] "vertebrate, formele larvare ale animalelor vertebrate, atâta timp cât sunt capabile să se hrănească în mod independent, feteții mamiferelor începând cu ultima treime a

dezvoltării lor normale înainte de naștere, cefalopode; 2) "animale vertebrate aflate într-un stadiu de dezvoltare înainte de naștere sau de ecloziune, altele decât cele menționate la punctul 1, dacă aceste animale sunt capabile să trăiască dincolo de acest stadiu de dezvoltare și pot experimenta în mod previzibil durere, suferință sau vătămare după ce se nasc sau eclozează."

Germania este singura țară din Uniunea Europeană care depășește liniile directoare ale directivei europene din 2010 privind protecția animalelor utilizate pentru testare. Într-adevăr, aceasta include și formele embrionare ale păsărilor și reptilelor în ultima treime a dezvoltării lor înainte de eclozare, precum și crustaceele decapode, pe lista animalelor care nu trebuie supuse la senzații dureroase. Din 1990, Germania este, de asemenea, una dintre cele șasezeci de țări europene al căror cod civil face distincția între animale și lucruri, așa cum face Franța din 1999.

Franța

- Codul civil (art. 515-14, creat prin art. 2.1 din Legea din 16 februarie 2015 privind modernizarea și simplificarea legislației și a procedurilor în domeniile justiției și afacerilor interne) "**Animalele sunt ființe vii și sensibile. Sub rezerva legilor care le protejează, animalele sunt supuse regimului bunurilor.**"
- Codul rural și al pescuitului maritim (art. L.214-1, care integrează articolul 9 din Legea din 10 iulie 1976 privind protecția

¹ <https://www.regjeringen.no/en/dokumenter/animal-welfare-act/id571188/>

² <http://www.gesetze-im-internet.de/tierschg/index.html>

naturii, prin Ordonanța din 21 septembrie 2000) "**Orice animal, în calitate de ființă sensibilă, trebuie să fie plasat de către proprietarul său în condiții compatibile cu imperativele biologice ale speciei sale.**"

(Art. R.214-87, care transpune, prin Decretul din 1 februarie 2013, articolele 1-3 și 1-4 din Directiva europeană din 22 septembrie 2010 privind protecția animalelor utilizate în scopuri științifice) "**Animalele vertebrate vii, inclusiv formele larvare și formele fetale de mamifere care trăiesc în libertate, începând cu ultima treime a dezvoltării lor normale; - formele larvare și formele fetale de mamifere în stare de viață liberă aflate într-un stadiu de dezvoltare mai timpuriu decât ultima treime a dezvoltării lor normale, în cazul în care animalului urmează să i se permită să trăiască dincolo de acest stadiu de dezvoltare și, ca urmare a procedurilor efectuate, este posibil să experimenteze durere, suferință, stres sau vătămări de durată după ce a atins acest stadiu de dezvoltare; - cefalopode vii.**"

Republica Cehă

Legea nr. 246/1992 privind protecția animalelor împotriva actelor de cruzime. (Preambul): "**Animalele, ca și oamenii, sunt ființe vii și, prin urmare, sunt capabile să experimenteze diferite grade de durere și suferință.**" (Art. 3 a): "**Animal: înseamnă o vertebrată vie, alta decât omul, cu excepția formelor fetale sau embrionare.**"

Polonia

Legea din 21 august 1997 privind protecția animalelor³ (art. 1): "**Animalul, ca ființă vie, capabilă să sufere, nu este un lucru.**"

Grecia

Legea nr. 4039 din 2012 privind animalele de companie domestice și rătăcite și protecția animalelor de companie împotriva oricărei exploatare sau utilizări în scop de profit economic. (art. 1.a): "**Prin animal se înțelege orice organism care poate simți emoții și care trăiește pe uscat, în aer sau în mare, sau în orice alt ecosistem acvatic sau zonă umedă.**" În alte state europene, definiția juridică dată animalelor depinde de clasificarea zoologică a acestora și, în funcție de caz, se extinde fie la întregul regn animal format din vertebrate și nevertebrate, fie doar la vertebrate. Iată șapte exemple de definiții clasificate de la cea mai restrictivă la cea mai largă.

Elveția

Legea federală privind protecția animalelor din 16 decembrie 2005⁴ (art. 2.1): "**se aplică vertebratelor.** Consiliul Federal decide la ce nevertebrate se aplică și în ce măsură. În acest sens, acesta se ghidează după cunoștințele științifice privind **sensibilitatea animalelor nevertebrate.**"

³ <https://www.animallaw.info/statute/poland-cruelty-polish-animal-protection-act>

⁴ <https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/2008/414/fr>

Regatul Unit

Legea din 2006 privind bunăstarea animalelor⁵ (art. 1. 1, 2 și 3): "animal" **înseamnă o vertebrată, alta decât omul, cu excepția formei sale fetale, larvare sau embrionare. Această definiție poate fi extinsă prin decret pentru a include nevertebratele.**"

Finlanda

Legea 247/1996 privind bunăstarea animalelor, modificată în 2006 (art. 2.1): "se aplică tuturor animalelor."

Estonia

Legea privind protecția animalelor din 13 decembrie 2000 (art. 2.1): "**Animal: toate mamiferele, păsările, reptilele, amfibienii, peștii sau nevertebratele.**"

SUA

Alaska

- Legea penală (art. 11.81 900) (decembrie 2007) b) 3) "**Animal: înseamnă o creatură vie vertebrată care nu este o ființă umană, dar nu include peștii.**"

Arizona

- Legea din 2012 (HB 2870) privind cruzimea față de animale (13-290. Art. H.1): "**Animal: înseamnă un mamifer, o pasăre, o reptilă sau un amfiban.**"

Districtul Columbia

Codul penal (2013) (art. 22-1013): "Cuvintele "animale" sau "animal" sunt considerate ca incluzând **toate creaturile vii și sensibile.**"

Oregon

Proiectul de lege al Senatului 6 (2013) referitor la animale (art. 1. 1): "**Animalele sunt ființe simțitoare capabile să experimenteze durerea, stresul și frica**".

Hong Kong

- Legea nr. 331 din 30 iunie 1997 privind prevenirea cruzimii față de animale (art. 2): "**Animal' include orice mamifer, pasăre, reptilă, amfiban, pește sau orice altă vertebrată sau nevertebrată, fie că este sălbatică sau domesticită.**"

După cum arată această trecere în revistă a legislației internaționale, unele țări pot avea încă legi înguste de protecție a animalelor, care acoperă doar prevenirea actelor de cruzime sau se limitează la vertebratele cu sânge cald, sau chiar la o mică parte dintre acestea. Însă, datorită unei tendințe noi și favorabile la nivel mondial, care s-a dezvoltat în ultimul deceniu, legislația referitoare la animalele care trăiesc în grija oamenilor se îndreaptă spre protecția bunăstării acestora. **Această schimbare juridică vine ca urmare atât a noilor cerințe etice din partea societății, cât și a progreselor accelerate în înțelegerea științifică a comportamentului animalelor.**

⁵

<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/45/contents>

Definițiile utilitariste au pierdut teren. Acestea nu mai văd animalele ca pe niște lucruri și afirmă că acestea sunt ființe vii și sensibile. În prezent, definițiile prevăzute de lege într-o serie de țări (dintre care unele dintre cele mai bune modele provin de la Victoria din Australia, Norvegia, Noua Zeelandă și Tanzania) descriu în mod științific creaturile vii pe care le acoperă: vertebratele și mai multe stadii ale dezvoltării lor embrionare sau larvare, precum și nevertebratele cefalopode și decapode. Acestea sunt animale a căror capacitate de a experimenta emoții a fost dovedită sau este posibilă, conform datelor științifice actuale.

Uniunea Europeană a adoptat în ultimii 40 de ani un set foarte cuprinzător și avansat de legislație privind bunăstarea animalelor. Uniunea a elaborat o legislație privind bunăstarea animalelor destul de amplă pentru animalele de fermă și de laborator. Alte domenii ale bunăstării animalelor rămân în continuare de competența exclusivă a statelor membre. Acest corpus legislativ al UE contribuie la durabilitatea lanțului alimentar al UE. Respectarea animalelor de producție răspunde preocupărilor etice ale cetățenilor și consumatorilor, dar ajută, de asemenea, la

dezvoltarea unor sisteme de producție care sunt inovatoare și viabile din punct de vedere economic pe termen lung. În timp ce statele membre sunt responsabile în primul rând de punerea în aplicare a normelor UE în domeniul bunăstării animalelor, Comisia a creat o serie de instrumente pentru a asigura o aplicare armonizată, prin intermediul auditurilor, formării, expertizei științifice și consultanței. Punerea în aplicare rămâne o provocare importantă, deoarece bunăstarea animalelor este uneori percepută ca un obstacol economic mai degrabă decât ca o oportunitate pentru o producție mai bună și mai eficientă. În acest context, dialogul continuu între părțile interesate, informarea și educația sunt esențiale pentru a crea o dinamică pozitivă pentru bunăstarea animalelor și pentru a îmbunătăți aplicarea legii printr-o mai bună înțelegere a principiilor care stau la baza bunăstării animalelor. Dialogul părților interesate este, de asemenea, esențial pentru o mai bună integrare a bunăstării animalelor în contextul general al producției durabile, având în vedere integrarea sa în alte aspecte societale, cum ar fi sănătatea publică, mediul și competitivitatea globală.

Standardele juridice și bunăstarea animalelor în țările europene

De-a lungul secolelor, statutul animalelor a evoluat, de la a fi privite ca obiecte la a fi considerate ființe vii sensibile. Această schimbare de perspectivă se datorează în mare parte progresului științific care a dus la o înțelegere mai bună și mai precisă a speciilor de animale. Legislația privind protecția animalelor în Europa a ținut pasul cu aceste

schimbări, iar bunăstarea animalelor este acum recunoscută în unele țări. Deși este dificil de definit ca noțiune, având în vedere diversitatea speciilor și caracteristicile specifice ale fiecărui individ din cadrul unei singure specii, s-a stabilit în mod ferm că bunăstarea animalelor este rezultatul mai multor factori care se combină (fiziologici, de

mediu, de sănătate, sociali și psihologici). În prezent, la nivel național, european și internațional, este larg acceptat faptul că

bunăstarea animalelor este asigurată de cinci libertăți:

- Libertatea de a nu suferi de foame și de sete (prin acces facil la apă proaspătă și la o alimentație care să mențină sănătatea și vigoarea).
- Libertatea față de disconfort (prin asigurarea unui mediu adecvat, inclusiv un adăpost și o zonă de odihnă confortabilă).
- Libertatea față de durere, răni sau boli (prin prevenire sau diagnosticare și tratament rapid).
- Libertatea de a-și exprima un comportament normal (prin asigurarea unui spațiu suficient, a unor instalații adecvate și a companiei animalelor de același fel).
- Libertatea față de frică și stres (prin asigurarea unor condiții și tratamente care să evite suferința psihică).

În timp ce primele trei libertăți au ca scop protejarea integrității corporale a animalului, sensul ultimelor două este complet diferit, deoarece scopul este de a garanta o calitate a vieții pentru animal. O examinare a diferitelor acte legislative naționale privind protecția

animalelor arată că, deși diverse dispoziții interzic răul fizic asupra animalelor, foarte puține iau în considerare preocuparea pentru bunăstarea acestora. Într-adevăr, foarte puțini legislatori europeni au adoptat legi care să recunoască și să protejeze cele cinci libertăți.

Convenția privind protecția animalelor

Reglementează principiile de bază:

Nimeni nu trebuie să cauzeze inutil durere, suferințe fizice sau psihice unui animal de companie.

Nimeni nu trebuie să abandoneze un animal de companie.

Deținerea

Orice persoană care deține un animal de companie sau care are grijă de un animal de

companie trebuie să fie responsabil de sănătatea și bunăstarea acestuia.

Orice persoană care deține un animal de companie sau care se ocupă de acesta trebuie să-i asigure toate condițiile, îngrijirile și atenția, ținând cont de nevoile etologice, în funcție de specie și rasă, și în special trebuie: a) să îi asigure, în cantitate suficientă, hrană și apă; b) să îi asigure posibilitatea de mișcare; c) să ia

măsurile necesare pentru a nu lăsa animalele să devină libere.

Un animal nu poate fi deținut ca animal de companie dacă: a) condițiile enumerate în alin.

(2) nu sunt îndeplinite; sau b) condițiile sunt îndeplinite, dar animalul nu se poate adapta în captivitate.

Reproducția

Orice persoană care selecționează un animal de companie pentru reproducție trebuie să ia în considerare caracteristicile anatomice, fiziologice și comportamentale care ar putea compromite sănătatea și bunăstarea descendenților sau a femelei.

Limita de vârstă pentru achiziționare

Nici un animal de companie nu poate să fie vândut persoanelor sub 16 ani fără consimțământul expres al părinților lor sau al

altor persoane care exercită responsabilități parentale.

Dresajul

Nici un animal de companie nu trebuie să fie dresat prin metode care ar putea prejudicia sănătatea sau bunăstarea animalului și în special nu trebuie forțat să își depășească capacitatea naturală sau forța sa naturală ori utilizând mijloace artificiale care provoacă răni sau dureri inutile. De asemenea, se interzice utilizarea mijloacelor artificiale de dresaj care provoacă răni sau dureri inutile, suferințe ori teamă.

Comercializarea, creșterea în scop comercial, refugiile pentru animale

Orice persoană care, la momentul intrării în vigoare a prezentei convenții, comercializează sau crește ori adăpostește în scopuri comerciale sau care administrează un refugiu pentru animale trebuie să facă o declarație autorității competente într-un interval stabilit de fiecare parte. Orice persoană care are intenția să se ocupe de una dintre activitățile enumerate anterior trebuie să facă o declarație autorității competente.

În această declarație trebuie să se menționeze: a) speciile animalelor de companie care sunt sau vor fi implicate; b) persoana responsabilă și cunoștințele sale; c) descrierea instalațiilor și echipamentelor care sunt sau vor fi utilizate. (3) Activitățile

menționate anterior nu pot fi exercitate decât: a) dacă persoana responsabilă posedă cunoștințele și aptitudinile necesare exercitării acestei activități, având fie o pregătire corespunzătoare, fie o experiență suficientă cu animalele de companie; și b) dacă instalațiile și echipamentele utilizate pentru activitate satisfac cerințele menționate în art. 4.(4) Pe baza declarațiilor făcute conform dispozițiilor alin. (1), autoritatea competentă trebuie să stabilească dacă condițiile menționate în alin. (3) sunt îndeplinite sau nu. În cazul în care nu sunt îndeplinite într-o manieră corespunzătoare, autoritatea competentă va recomanda măsuri și, dacă aceasta este considerată necesară pentru protecția animalelor, se poate dispune chiar

interdicția comercializării sau continuarea activității.(5) Autoritatea competentă trebuie, în conformitate cu legislația națională, să

controleze dacă condițiile menționate mai sus sunt îndeplinite sau nu.

Publicitate, spectacole, expoziții, competiții și manifestări similare

Animalele de companie nu pot fi utilizate pentru publicitate, spectacole, expoziții, competiții sau manifestări similare, decât: a) dacă organizatorul creează condițiile necesare pentru ca aceste animale să fie tratate conform exigențelor prevăzute la art. 4 alin. (2), și b) dacă sănătatea și bunăstarea lor nu sunt puse în pericol. (2) Unui animal de

companie nu trebuie să i se administreze nici un tratament, nici o substanță, nu trebuie să fie supus nici unui procedeu, în scopul creșterii sau diminuării nivelului natural al performanțelor sale:a) în cursul competițiilor; sau b) cu alte ocazii, dacă acestea ar constitui un risc pentru sănătatea și bunăstarea animalului.

Intervenții chirurgicale

Intervențiile chirurgicale destinate modificării aspectului unui animal de companie sau altor scopuri necurative trebuie să fie interzise și, în special:a) codotomia;b) cuparea urechilor;c) secționarea corzilor vocale;d) ablația ghearelor și dinților.(2) Excepții de la aceste interdicții nu pot fi autorizate decât:a) dacă medicul veterinar consideră o intervenție curativă necesară fie din motive de medicină veterinară, fie în interesul unui animal

deosebit;b) pentru a împiedica reproducția.(3) a) Intervențiile în cursul cărora animalul va suferi sau riscă să sufere dureri considerabile nu trebuie să fie efectuate decât sub anestezie și de către un medic veterinar sau sub controlul său.b) Intervențiile care nu necesită anestezie pot fi efectuate de către o persoană competentă, în conformitate cu legislația națională.

Sacrificarea

Numai medicul veterinar sau o altă persoană competentă poate să procedeze la sacrificarea unui animal de companie, excepție făcând cazurile de urgență când trebuie să se pună capăt suferințelor unui animal și când ajutorul unui medic veterinar sau al altei persoane competente nu poate fi obținut rapid sau alte cazuri de urgență prevăzute de legislația națională. Orice sacrificare trebuie să se facă cu minimum de

suferință fizică și psihică, ținând cont de circumstanțe. Metoda aleasă, exceptată în caz de urgență, trebuie:a) fie să provoace o pierdere imediată a conștienței, urmată de moarte;b) fie să înceapă prin realizarea unei anestezii generale profunde, urmată de un procedeu care va cauza moartea cu certitudine. Persoana responsabilă cu sacrificarea trebuie să se asigure că animalul este mort înainte să se realizeze jupuirea.(2)

Următoarele metode de sacrificare trebuie să fie interzise: a) înecul și alte metode de asfixie, dacă ele nu produc efectele menționate în alin. (1) lit. b); b) utilizarea otrăvurilor sau drogurilor ale căror dozaj și aplicare nu pot fi

controlate în maniera de a obține efectele menționate în alin. (1); c) electrocutarea, mai ales dacă ea nu este precedată de pierderea imediată a conștienței.

Protecția animalelor fără adăpost în Republica Moldova

Protecția animalelor în general și controlul populației de câini fără stăpân în mod particular reprezintă o problemă de actualitate în Republica Moldova.

Necesitatea reglementării tuturor măsurilor de gestionare a populației de animale fără stăpân, inclusiv prin prisma garantării respectării drepturilor animalelor dar și prin prisma asigurării unor standarde de securitate pentru cetățeni, se impune din mai multe puncte de vedere.

În primă fază, vom constata că în Republica Moldova, actualmente, nu a fost elaborat un cadru legislativ care să ofere perspective de reglementare bazate pe anumite standarde în materia drepturilor animalelor, și să caracterizeze modalitățile de intervenție în cazul gestionării populațiilor de animale fără adăpost. Deși la nivel local, unele consilii locale au intervenit pe alocuri prin intermediul unor regulamente,⁶ acest fapt nu oferă perspective uniforme tuturor APL-urilor în vederea gestionării și abordării situațiilor referitoare la alocarea unor fonduri speciale pentru aceste direcții, instituirea și crearea unor servicii specializate, crearea unor adăposturi conforme etc.

Organizația Mondială pentru Sănătatea Animalelor (OIE), la art. 7.7.6 din capitolul 7.7 al Codului Terestru, referitor la controlul populației de câini fără stăpân, recomandă subvenționarea **programelor de sterilizare** a câinilor cu stăpân, considerând că această opțiune este singura care poate aduce beneficii deoarece o parte din puii rezultați sunt ulterior abandonați devenind câini fără stăpân.

Potrivit dispozițiilor Art.12, Convenția Europeană pentru protecția animalelor, *Atunci când o parte estimează că numărul de animale fără stăpân constituie pentru ea o problemă, ea **trebuie să ia măsurile legislative și/sau administrative necesare pentru reducerea numărului acestora prin metode care nu cauzează dureri, suferințe sau temeri evitabile.***

a) *Astfel de măsuri trebuie să îndeplinească următoarele condiții:*

(i) *în cazul în care astfel de animale trebuie să fie capturate, aceasta trebuie să se facă astfel încât să producă minimum de suferințe fizice și psihice animalelor, în funcție de natura animalului;*

⁶ Regulamentul privind întreținerea animalelor de companie cu și fără stăpân în municipiul Chișinău și Regulamentului privind capturarea, transportarea,

evidența și îngrijirea câinilor și a pisicilor fără supraveghere și fără stăpân din municipiul Chișinău

(ii) în cazul în care animalele capturate sunt adăpostite sau sacrificate, aceasta trebuie să se facă în conformitate cu principiile prezentei convenții.

b) Părțile sunt obligate să respecte:

(i) identificarea permanentă a câinilor și pisicilor prin mijloace corespunzătoare care să nu producă decât dureri, suferințe sau temeri ușoare ori temporare, cum ar fi tatuarea însoțită de înregistrarea numărului, precum și de numele și adresele proprietarilor;

(ii) reducerea reproducției neplanificate a câinilor și pisicilor și încurajarea sterilizării acestora;

(iii) încurajarea persoanelor care au găsit un câine sau o pisică fără stăpân să semnaleze acest lucru autorității competente."

Proiectul legislativ care se impune a fi elaborat, va acoperi inclusiv reflectarea standardelor internaționale în materia gestionării populației animalelor fără stăpân și va oferi perspective aplicative legate de rigorile menționate supra.

Luând în considerare faptul că, prezența câinilor fără stăpân reprezintă un pericol pentru sănătatea publică din cauza posibilității transmiterii unor maladii, se solicită edificarea cadrului legal în contextul Republicii Moldova care ar veni să reglementeze anumite programe de gestionare a câinilor fără stăpân, astfel încât, consiliile raionale/ consiliile locale să poată organiza din bugetul propriu campanii de sterilizare a câinilor aflați pe raza de influență.

Ținând cont de lipsa unor informații oficiale actuale privind populația animalelor fără stăpân, devine evident faptul că, programele de control a populației de câini fără stăpân,

bazate pe capturare și adăpostire nu și-au dovedit eficiența, numărul animalelor fără stăpân, este în continuare unul ridicat. Un rol deosebit de important în controlul populației de câini fără stăpân îl reprezintă sterilizarea câinilor cu stăpân de rasă comună, consecința directă fiind reprezentată de reducerea semnificativă a ratei de abandon. Întrucât fenomenul câinilor fără stăpân trebuie să reprezinte o preocupare a societății civile în ansamblul ei, proiectul de act normativ va propune și o implicare activă a asociațiilor și fundațiilor în activitățile de sterilizare a câinilor cu stăpân, acestora putându-le fi încredințate respectivele activități. Prin urmare, este unanim acceptată necesitatea ca autoritățile administrației publice locale, să intervină prin a subvenționa activitățile de sterilizare a câinilor cu stăpân, drept o modalitate eficientă pentru soluționarea fenomenului câinilor fără stăpân.

O problemă foarte actuală legată de gestionarea de către autorități a populației de animale fără adăpost, se referă la lipsa unei evidențe stricte a numărului de capete. Un eventual proiect de lege în acest sens, va veni să reglementeze obligația de înregistrare atât a animalelor de companie cât și a animalelor fără adăpost, astfel încât să existe posibilități reale de intervenție.

Asigurarea asistenței medicale veterinare adecvate, va constitui un alt subiect de reglementare, astfel încât, să putem discuta despre implementarea unor politici menite să prevină apariția unor fenomene.

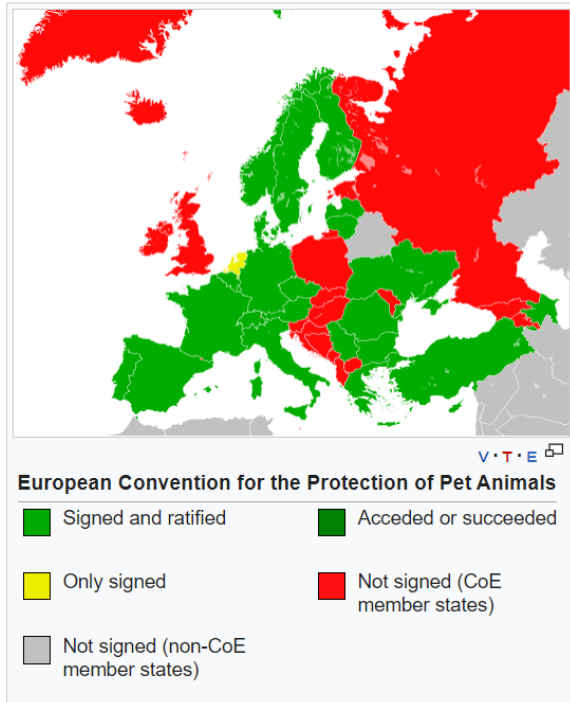
O altă problemă importantă care a devenit foarte sonoră în ultimii ani și este dezbătută pe larg atât de asociațiile de profil cât și de

instituțiile mass media se referă la eutanasierea animalelor fără adăpost. În acest context, proiectul de lege va veni să ofere perspective excepționale de punere în aplicare a metodelor radicale, în contexte care nu oferă alternative. Aici, avem în vedere existența unor boli, viruși etc. care nu oferă posibilități alternative compatibile cu viața animalelor dar și situații care sunt în contradicție cu normele de securitate generală.

În vederea oferirii unui spectru larg de opțiuni juridice în domeniu, proiectul legislativ va oferi un set de reguli legate de transportarea animalelor de companie dar și va evidenția posibilități legale și certificate de adopție a animalelor fără adăpost. Procedurile de adopție vor fi reglementate într-o manieră compatibilă cu garanțiile legate de asistența medicală, vaccinarea animalelor, oferirea unei hrane adecvate și normate etc. Aceste garanții ar putea pe de o parte impulsiona procedurile de adopție prin oferirea unei încrederi sporite serviciilor specializate, iar pe de altă parte, aceste garanții ar veni să asigure standarde de sănătate adecvate.

Necesitatea adoptării unui cadru legislativ în materia reglementării problematicii legate de protecția animalelor fără adăpost, este argumentată inclusiv de experiențele unor țări care au prezentat soluții fiabile în acest domeniu.

Slovenia, a reușit să legifereze mecanisme eficiente privind înregistrarea câinilor, astfel fiind ținută o evidență foarte strictă atât la nivel local cât și central. Un alt capitol promovat de experiența Sloveniei se referă la punerea unui accent deosebit pe educația atât a proprietarilor de animale cât și a populației generale despre importanța protecției drepturilor animalelor. Drept consecință, a putut fi observată o creștere a dorinței populației de a adopta animale de companie din adăposturile publice. În Olanda, de exemplu, au fost introduse sisteme de impozitare destinate proprietarilor de animale, astfel încât să existe un echilibru financiar menit să compenseze anumite cheltuieli de gestionare. Tot în cazul Olandei, au fost implementate măsuri de sterilizare obligatorie a animalelor dar totodată au fost înăsprite sancțiunile pentru tratamentul inuman al animalelor. În cazul Germaniei, un accent deosebit a fost trasat pe dimensiunea de educație și informare a cetățenilor dar și îmbunătățirea spațiilor de adăpost specializate. Au mai fost promovate și ulterior adoptate anumite reglementări legate de restricționarea reproducerii animalelor.

NOTĂ: Din câte am putut observa, Republica Moldova nu a ratificat Convenția Europeană privind protecția animalelor. Probabil acesta și este principalul motiv al faptului că până la acest moment, la nivel national, nu avem adoptat un cadru legislativ referitor la protecția animalelor fără adăpost. Am putea iniția inclusiv anumite măsuri privind promovarea importanței ratificării de către Republica Moldova a prezentei Convenții. Vom sublinia faptul că țările vecine, Ucraina(2003) și România(2004), au ratificat Convenția.

Regulamente privind întreținerea animalelor domestice aprobate de APL

Atât în urma unor cercetări de substanță cât și în urma discuțiilor cu mai mulți reprezentanți ai APL, s-a putut conchide asupra faptului că mai multe APL-uri au aprobat Regulamente proprii privind întreținerea animalelor. Printre principalele aspecte acoperite de textele acestor Regulamente putem enumera: condițiile de întreținere a animalelor domestice și păsărilor domestice, creșterea și întreținerea câinilor și pisicilor, responsabilitățile deținătorilor de animale domestice și păsări domestic și anumite reguli foarte vagi privind înregistrarea animalelor etc. Doar printre reglementările prevăzute de

Regulamentul privind întreținerea animalelor de companie în municipiul Chișinău, am putut identifica anumite reglementări legate de: înregistrarea animalelor de companie, drepturile și obligațiile persoanelor care dețin animale de companie, întreținerea animalelor de companie, reguli de plimbare a câinilor, norme privind transportarea animalelor, colectarea, înhumarea și colectarea cadavrelor animalelor, funcționarea azilurilor pentru adăpostul animalelor, responsabilitatea persoanelor care dețin animale de companie etc.

Inexistența unui cadru legislativ national care să stabilească anumite standarde și criteriile de bază privind protecția animalelor, pune în dificultate Administrația Publică Locală alături de Direcția Sănătatea și Bunăstarea Animalelor (ANSA) și alți actori relevanți în vederea gestionării problematicei legate de animalele cu și fără stăpân.

Concluziile consultărilor publice preliminare privind oportunitatea elaborării proiectului de lege privind protecția animalelor

În urma desfășurării a 3 consultări publice organizate de Centrul Național de Mediu în toate cele 3 zone (Nord, Centru și Sud) pe marginea oportunității și importanței elaborării unui cadru legislativ special care să reglementeze protecția animalelor în Republica Moldova, au fost desprinse următoarele idei și sugestii din partea reprezentanților APL dar și altor părți interesate:

1. Nu exista o evidență a câinilor fără stăpân, de aici decurg și celelalte probleme.
2. Republica Moldova ar trebui să se inspire din exemplu României cu privire la gestionarea cainilor vagabonzi. Crearea unei întreprinderi care se ocupă cu cainii vagabonzi. APL contractează servicii private și astfel există un serviciu calitativ și profesionist. Aceeași companie se ocupă de evidență prin montarea chip-urilor dar și se ocupă de asistență medicală, sterilizare și etc. Ar fi bine să avem și în Moldova asemenea servicii.
3. Serviciile contra plată de intervenție ar reprezenta o soluție pentru APL.
4. Alocarea surselor financiare suplimentare pentru acest domeniu reprezintă o necesitate.
5. Simpla sterilizare nu este suficientă. Toate măsurile trebuie luate în ansamblu.
6. În trecut exista un serviciu separat și era foarte binevenit.
7. Crearea unui serviciu dotat și specializat privind protecția animalelor este foarte necesară.
8. Luarea la evidență a câinilor de rasă și înregistrarea la veterinar a tuturor animalelor de companie trebuie să fie obligatorie.
9. APL recepționează foarte multe plângeri despre agresivitatea câinilor vagabonzi. APL nu are resurse și nici posibilități suficiente de intervenție.
10. Nu există perspective suficiente de aplicare a amenzilor pentru cei ce aruncă iresponsabil animalele în stradă.
11. Nu există o informație sterilizată cu privire la situația reală privind problematica animalelor fără stăpân.
12. O soluție ar ca în fiecare gospodărie, animalele să fie înregistrate și sterilizate.
13. Autoritățile ar trebui să organizeze la nivel regional aziluri pentru animale.
14. Mai avem o problemă – o mare lipsă de veterinari. Așa un caz: s-a îmbolnavit cainile si veterinarul nu a oferit support, neavând resurse necesare.
15. Medicii veterinari nu mai sunt de stat dar sunt privati. Asta e o problema. Statul trebuie să aibă control.
16. ANSA – delimitarea competențelor. Acutalmente toate autoritățile își delegă repesnabilitățile și nu există practice uniforme.
17. CAMPANIE DE INFORMARE – FOARTE IMPORTANT – EDUCAȚIA
18. Regulamentul cu privire la întreținerea animalelor – deși existen în multe APL, acesta nu este aplicabil;
19. Existența unei evidențe la primărie. Agentul constatator trebuie să fie poliția. ANSA trebuie să fie responsabilă.
20. Tipurile de plângeri:

- Plangeri – atac caini la gradinita;
 - Plangeri – caine de rasa fara botnita.
 - Cainele este legat si flamand și urla toata noaptea. Nu-l hranesc.
21. Nu există pârgii de sancționare a proprietarilor neresponsabili;
 22. Serviciu specializat unic care să rezolve totul.
 23. Nu putem tolera comportamentul inuman și cu cruzime față de animale.
 24. BUGET – SERVICIUL SPECIALIZAT – catre intrerprinderea specializata. Primaria nu trebuie să primească bani. Ar fi bine să fie serviciul central si cu subdiviziuni.
 25. Cetățenii sunt foarte iresponsabili. Aruncă animalele în stradă. Nu respecte anumite standarde minime de deținere: lanț foarte mic, mâncare sumară etc.
 26. Exista necesitatea unei legi speciale privind protecția animalelor.
 27. Eutanasia la noi nu va fi posibila.
 28. Un accent foarte mare trebuie să fie pus pe Umanism și Educatie.
 29. Cine va fi responsabil de monitorizarea implementarii legii?
 30. Cine va fi responsabil? Care este institutia?
 31. Este bievenita intitativa privind legea. Este o problema a tarii in general.
 32. Preponderent noi lucram cu maidanezii. Nu vedem un mechanism care sa stabileasca un aspect comun cu animalele de companie.
 33. Trebuie să existe o abordare paralelă Animalele de companie – si animalele fara stapan.
 34. Principala sursă a maidanezilor - Animalele de companie care sunt aruncate în stradă;
 35. Actualmente problema este pusa pe spinarea primarilor. Guvernul nu depune nici un effort întru sprijinirea APL de nivelul I și II.
 36. Programele de finantare sunt doar de la nivel local. Unele muncipii au posibilitatea de creare a adaposturilor. Orasele mici nu pot crea un azil. Nu pot finanța careva acitivitati.
 37. Există o Baza de date aproximativă care vizează doar pentru animalele care traiesc in strada. Nu avem nici o informatie privind animalele de companie.
 38. Ar fi indicat ca sterilizarea sa fie facuta doar pentru female. Actualmente se merge pe animale in functie de cereri. Ar trebui să existe abordări profesioniste și strategice.
 39. Sterilizarea - solutie umana, nu eutanasierea. Sterilizarea trebuie sa fie in masa si in numar de cel putin 50 de animale sa fie sterilizate in fiecare zi.
 40. Extinderea finantarii ar trebui să acopere extinderea numarului de camere privind detinerea animalelor dupa sterilizare. Actualmente Voluntarii coleteaza resurse privind sterilizarea. Bugete publice nu sunt indreptate spre asemenea lucrări.
 41. Nu exista nici o implicarea a autoritatilor centrale in solutionarea problemelor privind animalele.
 42. Regionalizarea – crearea azilurilor mai mari cu cofinantare este obligatorie;
 43. O mare problemă: gestionarea cadavrelor > distribuirea responsabilitatilor> ANSA impune niste criterii. APL nu au unitati de transport separate asa cum impune ANSA> Ar fi foarte importantă participarea ANSA la colectarea cadavrelor. Incineratoare, fantani. – la nivel regional. Ar fi o solutie inclusive pentru toate animalele domestice care mor.

44. Atragerea suplimentara a veterinarilor. Asigurarea si finantarea acestora, care ar permite majorarea sterilizarilor pe zi.
45. Toate cadavrele sunt prelucrate. – cheltuieli suplimentare, pentru acoperirea lor ar fi bine ajutor din centru.
46. În centrele regionale de deseuri – sa fie indicat si aspectul cu incinerarea animalelor.
47. O problema – întotdeauna există 2 tabere – tabara apratorilor animalelor – tabara care a avut de suferit de pe urma agresiunii.
48. Compromis: Sunt mame care hranesc animalele imediat in apropierea terenurilor sportive, institutiilor publice. Practica altor state – locuri special amenajate pentru hranirea animalelor.
49. Punct cheie – responsabilizarea si agentilor economici – obligatia de inregistrare si evidenta.
50. Lipsa mecanismelor de protectie a unui animal de altul (un câine a ucis o oaie, nu se cunoaște cum să se procedeze). Ar fi bine legea să reglementeze asemenea situații.
51. Problema dupa ce moare proprietarul - rudele dau drumul la caine si pleaca.
52. Ar fi oportun să fie instituită o taxă pentru toți proprietariid e animale - dar trebuie sa aiba o consultatie gratuite sau o vaccina sau etc. ceva in schimb.
53. ANSA - regulament cu privire la intretinerea animalelor. Serviciul nu este pus la punct - nu are cine sa monitorizeze.
54. În trecut era ordine, deoarece poliția, primarul și câțiva vânători, timp de o noapte, împușcau 20 de caini pe noapte. Un an de zile era liniste. Acum 2 caini vagabonzi au ucis 3 capre. Sunt foarte multe probleme cu acești câini vagabonzi.